

343-00156/13
CJ

A LA MESA DE LA COMISSIÓ DE JUSTÍCIA

APORTACIÓ ESCRITA DEL CENTRE DE MEDIACIÓ DE CATALUNYA AMB RELACIÓ AL PROJECTE DE LLEI D'ACTUALITZACIÓ, INCORPORACIÓ I MODIFICACIÓ DE DETERMINATS ARTICLES DEL CODI CIVIL DE CATALUNYA (TRAM. 343-00156/13).

Data: 6 de desembre de 2023

Nom de la persona/entitat que fa les aportacions: Elisabeth Saltor Camero, Directora del Centre de Mediació de Catalunya.

1. Introducció sobre el canvi de paradigma

Els mètodes alternatius de resolució de conflictes, també coneguts sota la denominació anglosaxona ADR (alternative or appropriate dispute resolution), tenen com a objectius evitar la judicialització de determinats conflictes, agilitar el treball dels tribunals de justícia i, fonamentalment, fer possible l'obtenció de solucions responsables, autogestionades i eficaces als conflictes, que assegurin el compliment posterior dels acords i que preservin la relació futura entre les parts.

En el marc europeu, els mètodes alternatius de resolució de conflictes es consideren un instrument al servei de la pau social i una forma de millorar l'accés a la justícia. Així, a nivell de la UE, l'Agenda 2030 preveu com a Objectiu de Desenvolupament Sostenible 16 "*Promoure societats pacífiques i inclusives per aconseguir un desenvolupament sostenible; proporcionar accés a la justícia per a totes les persones, i desenvolupar institucions eficaces, responsables i inclusives a tots els nivells*". En el marc d'aquest ODS 16, estableix el mandat de "reforçar el valor dels sistemes de resolució alternativa de conflictes".

L'Informe A8-0238/2017, de 27 de juny, de la Comissió d'Assumptes Jurídics del Parlament Europeu, sobre l'aplicació de la Directiva 2008/52/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 21 de maig de 2008, sobre certs aspectes de la mediació en matèria civil i comercial, i a la

Proposta de resolució subsegüent del Parlament Europeu, per mitjà de la qual es demana a la Comissió que, en el marc de la revisió de la normativa, busqui solucions que permetin ampliar eficaçment l'àmbit de la mediació també a altres qüestions civils o administratives.

La mediació s'ha de regir pels principis de voluntarietat, imparcialitat i neutralitat de la persona mediadora, confidencialitat, caràcter personalíssim i bona fe, d'acord amb l'establert a la Llei 15/2009, del 22 de juliol, de mediació en l'àmbit del dret privat. A més, és necessària la coordinació i cooperació tant amb els col·legis professionals i associacions i d'altres organitzacions, com amb els tribunals per a l'homologació dels acords en matèries que requereixin un control jurisdiccional.

Per al compliment d'aquests principis i directrius comunes cal desenvolupar una activitat de coordinació i col·laboració entre els diferents òrgans i organismes de l'Administració de la Generalitat de Catalunya i el seu sector públic que ofereixen serveis de resolució de conflictes, de tal forma que s'asseguri un exercici coherent, homogeni i respectuós amb el principi de bona administració.

La Llei 15/2009 de mediació en l'àmbit de dret privat, deriva de la competència de la Generalitat de Catalunya, en base a l'article 106 de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya. Es parteix d'un concepte de Justícia que pertany a tota la ciutadania, i que va més enllà dels tribunals de justícia. Dona resposta a la demanda d'una societat madura que reivindica la capacitat de gestió dels seus propis conflictes.

Per donar una resposta eficient a aquesta reivindicació, cal un catàleg de mecanismes i eines que facilitin la resolució dialogada i pacífica. Cada cop més, les persones que tenen una controvèrsia volen gestionar-la per si mateixes, a partir dels seus interessos i les seves necessitats, sense haver de recórrer a l'àmbit jurisdiccional.

Tradicionalment, s'ha partit d'una visió que connecta els conflictes amb idees i sensacions negatives i on la confrontació de les parts, aïllades en elles mateixes, ha de comportar que una part venci a l'altra per obtenir una decisió coercitiva que salvaguardi exclusivament els seus interessos.

Però una visió diferent emergeix amb molta força, una visió on el conflicte es manifesta com un fet inevitable i inherent a la vida i a la condició humana, i que és positiu -malgrat que pugui suposar patiment-, si la seva gestió i resolució es fan de forma constructiva i pacífica, de manera que cap de les parts acabi sentint-se ni vencedora ni vençuda.

Nombrosos estudis avalen aquesta tesi i permeten parlar, en expressió contundent però també il·lustrativa, que es necessari un canvi cultural i transformatiu, una manera diferent d'analitzar, viure i abordar els conflictes, la qual cosa demana disposar de les eines adients per dur-ho a terme.

2. Resum dels principals canvis normatius que es preparen a Catalunya per a impulsar aquest canvi de cultura.

La iniciativa de projectar un nou marc regulador s'emmarca en una aposta estratègica del Departament de Justícia, Drets i Memòria per la mediació i els altres ADRs, que implica un canvi cultural en la gestió del conflicte.

Aquest canvi queda palès en el **Projecte de Llei d'actualització, incorporació i modificació de determinats articles del Codi civil de Catalunya**, que actualment es tramita en el Parlament de Catalunya, i que té entre els seus objectius potenciar la mediació i altres mitjans de resolució alternativa de conflictes. El Projecte de Llei modifica el Codi civil de Catalunya, amb la introducció del nou article 111-10, com a principi general al Llibre I que impregna totes les relacions entre privats.

"Article 111-10. Resolució alternativa de conflictes.

- 1. En les relacions jurídiques privades les parts han d'intentar gestionar les seves controvèrsies mitjançant la mediació i els altres mecanismes de resolució alternativa de conflictes, per tal d'evitar l'obertura de processos judicials de caràcter contenciós, posar fi als ja iniciats o reduir-ne l'abast.*
- 2. S'exceptuen els casos de violència masclista en l'àmbit de la parella o familiar, ja es tracti de violència física, psicològica, econòmica, sexual o qualsevol altra forma reconeguda per la llei."*

Com es diu en l'exposició de motius, "la convicció que els mecanismes de resolució alternativa de conflictes, especialment la mediació, comporten una sèrie d'avantatges per a la ciutadania s'ha traduït en un article formulat com a nou principi general de les relacions entre les persones particulars. La legislació vol fer visible de manera inequívoca l'aposta per aquests procediments extrajudicials, que han de ser tinguts en compte per tota la classe professional jurídica quan analitzen i gestionen els conflictes que es plantegen. Només amb una conscienciació dels avantatges dels dits instruments, en la línia del que ja s'està fent en d'altres països occidentals, es pot avançar en la seva implantació". Per això, coincidim en que situar-los sistemàticament a les disposicions preliminars del Codi civil suposa posar en valor la

pertinència de la mediació i dels altres mecanismes de resolució alternativa de conflictes per qualsevol assumpte civil dispositiu.

Així mateix, en dit projecte es regula la mediació en les relacions personals en el marc de la família (art. 236-4 CCCat) relacions avis/nets, pares/fills, per tal de garantir el dret dels infants a relacionar-se amb els familiars. En aquest sentit, a fi de garantir el dret de la infància i l'adolescència a relacionar-se amb llurs famílies, els conflictes sobre aquestes relacions que se suscitin es resolguin a través dels procediments específics de mediació familiar, excepte si hi ha indicis fonamentats de violència domèstica o masclista.

Per altra banda, s'inclou un nou article 311-10 al capítol I del títol I (disposicions generals) el qual estableix que les persones jurídiques públiques de la Generalitat sotmeses al dret privat estan obligades a garantir el principi d'igualtat i no discriminació entre dones i homes en la seva representació orgànica, gestió i formació de la voluntat i, d'acord amb el principi que deriva del nou article 111-10, les dites persones jurídiques han de promoure, en les condicions generals de contractació i en els contractes, clàusules d'adhesió o de recurs a la mediació, a l'arbitratge o altres mecanismes de resolució alternativa dels conflictes.

Pel que fa al Llibre VI, amb el propòsit de fer visible la mediació al llarg de les institucions privades, no podia mancar en la matèria contractual en la que, tradicionalment, a més, s'ha inserit aquest mitjà per arribar a l'acord, que en la generalitat dels casos culmina amb un contracte entre les parts. La referència explícita a la mediació s'incorpora en dos preceptes del contracte de compravenda. En primer lloc, en el moment de la determinació del preu, per acord entre les parts, les discrepàncies es poden resoldre a través de la mediació. En segon lloc, s'incorpora en seu de remeis, per recordar la seva utilitat en cas d'incompliment de les obligacions derivades del contracte.

En conseqüència, tenint en compte dita actualització i amb la finalitat que aquestes previsions puguin tenir recorregut, necessitem, doncs, un marc normatiu que aculli l'exercici de la mediació i que desenvolupi la resta d'ADR.

En aquest sentit, per acord de Govern del passat 25 de juliol, es va aprovar la **memòria preliminar de l'Avantprojecte de llei de prevenció, gestió i resolució de conflictes**. Aquest és el primer tràmit formal per iniciar el procés que hauria de culminar amb articulat en forma de llei. La iniciativa està inclosa en el Pla normatiu de l'Administració de la Generalitat de Catalunya per als anys 2021 – 2023.

La memòria preliminar de l'Avantprojecte de llei de prevenció, gestió i resolució de conflictes respon als objectius següents:

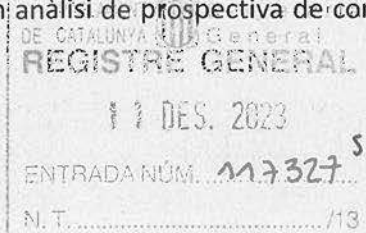

- Promoure la cultura de la pau i del diàleg mitjançant l'ús dels mètodes adequats per prevenir i gestionar els conflictes en tots els àmbits de la vida.
- Abordar una regulació que aporti un marc de referència, que no es limiti a la mediació com a mètode alternatiu de conflictes, sinó que compregui els altres ADR, que estableixi un catàleg dels diferents mètodes i una regulació de cadascun.
- Establir polítiques relacionades amb la resolució alternativa de conflictes. Dur a terme mesures i activitats per tal de conscienciar la societat en general sobre els avantatges dels mètodes de resolució alternativa de conflictes.
- Racionalitzar la prestació dels ADR per tal que siguin uns mètodes àgils, dotats d'eficiència i eficàcia.
- Dotar les parts del conflicte d'un règim que els aporti seguretat jurídica.
- Dotar els prestadors dels serveis ADR d'un règim professional.
- Establir les bases per a la col·laboració pública i privada en la promoció i el desenvolupament dels ADR, i fixar els mecanismes de coordinació d'aquesta matèria entre les administracions públiques.

Tanmateix, també en l'àmbit de l'Estat, cal tenir present el **Projecte de llei d'eficiència processal del servei públic de justícia**, actualment aturada la seva tramitació a l'espera de la seva recuperació en seu parlamentària del Congrés dels diputats, que ja incorpora algunes de les mesures proposades de reforma processal, com l'ús dels MASC (*medios adecuados de solución de controversias*) com a requisit de procedibilitat en els procediments jurisdiccionals d'àmbit civil i mercantil.

En definitiva, es tracta de posar a l'abast del ciutadà alternatives per resoldre conflictes més enllà de la via judicial convencional. La proposta neix del convenciment que la gestió i resolució del conflicte de forma pactada sempre resulta més satisfactòria, genera menys malestar als implicats i la solució s'ajusta més a les necessitats de les parts. A banda, en la majoria de casos també es tracta d'un procés més ràpid, eficient i més econòmic.

Finalment, cal posar en relleu que des del departament de Justícia, Drets i Memòria s'està elaborant un Pla Nacional de gestió adequada de conflictes. Els objectius del qual són posar en diàleg i col·laboració diversos actors, per impulsar i ordenar mesures pel foment de la cultura de la pau i polítiques públiques de gestió de conflictes i pràctiques restauratives, amb una visió estratègica i transversal, que a partir d'una diagnosi de la realitat –sectorial i territorial–, aposti per actuacions estratègiques que permetin fer extensiva la prevenció i gestió apropiada del conflicte a tots els àmbits i sectors del nostre país. Es pretén consolidar els serveis existents, i mitjançant un anàlisi de prospectiva de conflictes i reptes emergents, proposar-ne de nous.

3.El Centre de Mediació de Catalunya

La voluntat política i el paper de les organitzacions, les entitats i la societat civil han fet que el diàleg i els ADR siguin part de la identitat col·lectiva com a país. En el cas del Departament de Justícia, Drets i Memòria del Govern català, el Centre de Mediació de Catalunya és un clar exemple.

El Centre de Mediació de Catalunya (CMC) té com a missió fomentar i difondre la mediació i altres ADR i facilitar l'accés de la ciutadania a aquests mecanismes, contribuint a la construcció de la Catalunya medidora i de foment de la cultura de la pau i del diàleg al país. El nostre objectiu és continuar adaptant-nos als nous reptes que se'ns presenten com a societat i donar resposta en forma de polítiques públiques.

El Centre de Mediació de Catalunya depèn de la Direcció general de Dret, Entitats Jurídiques i Mediació, d'acord amb l'art. 25.3 del Decret 47/2022, de 15 de març, i té per objecte promoure i administrar la mediació regulada per la Llei 15/2009, de 22 de juliol, de mediació en l'àmbit del dret privat, al seu torn desenvolupada pel Decret 135/2012, de 23 d'octubre.

Les dues branques més rellevants que es gestionen al CMC són la de l'àmbit de família i la del àmbit del dret civil privat, sense perjudici de projectar la mediació a altres àmbits, amb la finalitat de fer difusió de la mediació a tota la ciutadania, i donar suport als ens que sol·licitin i proposin la implantació de la mediació en els seus àmbits.

Seguint l'evolució de la normativa europea i de les pautes del CGPJ que, a partir del 2005 aposta per donar suport actiu a la mediació en diferents àmbits de treball, consolidat en l'àmbit familiar i en l'ordre penal, i ha anat ampliant a la mediació civil, mercantil, social i contenciosa administrativa. El Centre de Mediació de Catalunya (CMC), impulsa la mediació intrajudicial, dona suport als òrgans judicials en les derivacions a mediació, elabora propostes de documentació per facilitar la derivació i dona resposta a les consultes i dubtes que es plantegen des dels jutjats i tribunals. Amb col·laboració amb el Deganat dels jutjats de Barcelona, el CMC impulsa programes i projectes per afavorir la resolució de conflictes en al àmbit judicial.

Amb l'objectiu clar de seguir promovent les polítiques públiques acordades per l'Agenda 2030, s'impulsa el treball transversal dels departaments i la resolució pacífica de conflictes en tots els àmbits, fet que porta al CMC a impulsar projectes i programes pilots per poder acomplir els objectius de fer difusió de la mediació i fer avaluació concreta de la viabilitat d'implantar la mediació en els diferents àmbits.

Els programes que s'impulsen des del CMC en el **àmbit de mediació intrajudicial**, els mediadors designats són mediadors inscrits en el registre públic del CMC, especialitzats en la matèria i que són escollits a partir de un procés de selecció obert als mediadors dels registre que aconsegueixen els requisits que es demanen des del CMC.

A partir d'aquests programes el CMC pot fer estudis de viabilitats, recull de dades, i avaluar la progressió de la mediació així com la seva implantació, les carències i la necessitat del canvi cultural que són dades de referència per altres entitats interessades en la resolució de conflictes.

El CMC impulsa i fa difusió de la mediació en l'àmbit de persona i família, de dret civil privat, i en l'àmbit contenciós administratiu. Amb la necessitat d'explorar noves vies, hem començat a endegar un projecte experimental de mediació en el àmbit mercantil intrajudicial, sempre amb col·laboració estreta amb el Deganat i els magistrats que impulsin aquests projecte dins el seu jutjat, així com en l'àmbit de família en matèria de sostracció de menors.

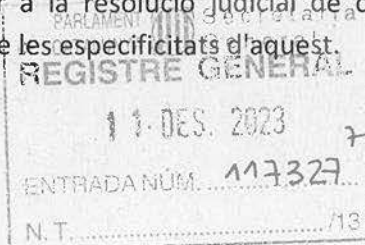
A banda, estem duent a terme moltes iniciatives que van **mes enllà de la mediació intrajudicial** i que pretenen potenciar la mediació com a eina adequada de resolució de conflictes així com altres ADR, tant amb col·laboracions amb les corporacions de dret públic, amb universitats, amb l'administració local, com amb accions de foment i difusió dins la pròpia administració de la Generalitat.

Des dels seus inicis, el CMC ha impulsat la mediació integralment i amb la col·laboració de col·legis professionals especialitzats. La col·laboració dels col·legis professionals, iniciada amb la creació del CMC, s'efectua de diferents formes: mitjançant els col·legis professionals de la mediació i les associacions professionals de la mediació, que col·laboren en la capacitació i registre de les persones mediadores que pertanyen al seu Col·legi o associació.

Per la voluntat constant d'adaptació als nous reptes i conflictes que la societat presenta, la formació és totalment primordial, i per això es col·labora en l'organització de cursos, jornades i altres activitats en la formació continuada de les persones mediadores.

Igualment, es participa en iniciatives amb les universitats per mantenir les reflexions i avançar en la recerca i el coneixement dels ADR en els temps actuals.

El foment de la mediació s'han expandit a tot el territori, pel que s'ha implicat a les entitats locals en la seva gestió i s'ha fomentat la col·laboració per a la seva difusió a la ciutadania. Aquesta tasca s'ha realitzat mitjançant la firma de convenis amb els ens locals, amb l'objectiu de crear una xarxa d'informació i d'orientació a la mediació que inclogui tot Catalunya (SIM), de manera que a tot el territori català es conegui la mediació i es pugui accedir a ella amb la mateixa facilitat amb què es pot accedir a la resolució judicial de conflictes, des de la proximitat i el coneixement del territori i de les especificitats d'aquest.

En un altre ordre de coses, per consolidar aquestes polítiques públiques en l'àmbit institucional es va crear, el 8 de març de 2022, per Acord GOV/41/2022, la **Comissió Interdepartamental de Mediació i Gestió Alternativa de Conflictes (Comissió ADR)** per potenciar la mediació en l'àmbit de l'Administració de la Generalitat de Catalunya, consensuar i establir els criteris homogenis i les directrius que han de guiar l'exercici coordinat de la funció de mediació i altres mecanismes de gestió alternativa de conflictes de l'Administració de la Generalitat de Catalunya en els seus diferents àmbits sectorials d'actuació. La Comissió ADR està liderada des del Departament de Justícia, Drets i Memòria i coordinada pel CMC.

Actualment, s'està duent a terme un mapatge exhaustiu de les polítiques públiques en matèria de gestió alternativa de conflictes a nivell autonòmic i local, amb l'objectiu de tenir un diagnòstic qualitatiu dels mecanismes fets servir i dels reptes pendents, que doni com a resultat un pla nacional de gestió alternativa de conflictes, així com l'abordatge del marc legislatiu de la matèria.

4. Conclusió

Tots som plenament conscients de que vivim en una societat on el conflicte està arrelat, i això va in crescendo, les tensions estan en tots els àmbits, polítics, geoestratègics, econòmics, socials... Davant d'aquest increment de la tensió i del trencament de relacions, volem promoure la cultura de la pau i del pacte al nostre país. Estem fermament convençuts que la mediació és una de les eines més adequades i adients per a la gestió i resolució del conflicte en àmbits diversos.

El que si caldria posar en relleu es que el denominador comú en tots aquests conflictes que es produeixen en matèria de dret privat és que son conflictes que sorgeixen en l'àmbit relacional, en una relació entre les parts que ha de perdurar en el temps (ja sia en una comunitat de copropietaris, en una convivència veïnal i comunitària intercultural, o en una relació filio parental).

I en totes aquestes relacions, la mediació és la formula adient perquè permet reconstruir les relacions entre les parts, tendir ponts de comunicació i assegurar que les relacions entre les parts s'enforteixin i no quedin malmeses. Les parts son autoresponsables en l'assoliment d'aquests acords, i es aquí on rau la importància de la mediació perquè garanteix la perdurabilitat de la relació interpartes.

Per aconseguir dur a terme la nostra missió, el CMC que no es altre que la de promoure la mediació i fer-ne difusió i facilitar-ne l'accés a la ciutadania, necessitem un **marc regulador** que aporti seguretat jurídica a les parts en conflicte, als agents i actors socials, als operadors

jurídics, i a tots els nostres col·laboradors que són les corporacions de dret públic i les administracions locals i estatal.

I per això, per dur a terme tots els projectes i les iniciatives que estem impulsant i que ja hem explicat anteriorment, **estem plenament a favor en l'actualització que modifica el Codi civil de Catalunya**, amb la introducció del nou article 111-10, com a principi general al Llibre I que impregna totes les relacions entre privats, així com la resta de modificacions per estendre la mediació a l'àmbit de les persones jurídiques i a l'àmbit contractual.

Perquè, com dèiem abans, es tracta de posar a l'abast de la ciutadania alternatives per resoldre conflictes més enllà de la via judicial convencional, i es necessari un marc normatiu i jurídic que ens garanteixi seguretat jurídica i legitimitat per implementar-ho. La proposta neix del convenciment que la gestió i resolució del conflicte de forma pactada sempre resulta més satisfactòria, genera menys malestar als implicats i la solució s'ajusta més a les necessitats de les parts. Només amb una conscienciació dels avantatges dels dits instruments, en la línia del que ja s'està fent en d'altres països occidentals, es pot avançar en la seva implantació.

Elisabeth Sallor

Directora del Centre de Mediació de Catalunya

